

Prof. zw. dr hab inż. Antoni BOGUCKI

1923 - 1991

Profesor Antoni Bogucki urodził się 1 lipca 1923 roku w Inowrocławiu. Do wybuchu wojny uczęszczał do Gimnazjum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu. W październiku 1939 roku został wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec, gdzie pracował w charakterze elektryka w firmie Siemens. Po zakończeniu działań wojennych w 1946 roku zdał egzamin dojrzałości. Od 1946 roku studiował na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej w Gliwicach, który ukończył w czerwcu 1951 roku z wynikiem bardzo dobrym. W 1950 roku, jeszcze jako student, został zatrudniony w Katedrze Sieci Elektrycznych kierowanej przez prof. Zbigniewa Jasickiego. W latach 1951-1952 pracował jednocześnie w Zjednoczeniu Energetyki w Warszawie, a w latach 1955-1957 w Instytucie Energetyki - Zakładzie Systemów w Gliwicach. W roku 1956 ukończył studia aspiranckie o specjalności "gospodarka energetyczna". Stopień doktora nauk technicznych uzyskał w Politechnice Śląskiej w 1960 roku przedstawiając dysertację doktorską pt. "Napięciowe i częstotliwościowe charakterystyki statyczne odbiorów oraz ich wpływ na straty przesyłu w sieciach średnich napięć". W 1970 roku, po przedłożeniu rozprawy habilitacyjnej pt. "Współzależność zmian częstotliwości i napięcia w systemie elektroenergetycznym w stanach ustalonych", uzyskuje stopień doktora habilitowanego. W 1966 roku zostaje powołany na stanowisko docenta, a w 1971

roku Rada Państwa nadaje Mu tytuł profesora nadzwyczajnego. Tytuł profesora zwyczajnego uzyskuje w roku 1977.

W latach 1962-1968 pełnił funkcję kierownika Zakładu Układów Elektroenergetycznych, a roku akademickim 1968/1969 Zakładu Eksploatacji i Automatyzacji Układów Elektroenergetycznych w byłej Katedrze Sieci i Układów Elektroenergetycznych kierowanej przez prof. Franciszka Szymika. W wyniku reorganizacji Uczelni w 1969 roku zostaje kierownikiem Katedry Elektroenergetyki, a w 1971 roku, po kolejnych zmianach strukturalnych w Politechnice Śląskiej, dyrektorem Instytutu Elektroenergetyki i Sterowania Układów. Funkcję tę pełnił do śmierci. W latach 1967-1969 był prodziekanem ds. nauki Wydziału Elektrycznego, a w latach 1969-1972 prorektorem ds. nauki Politechniki Śląskiej. Przebywał wielokrotnie na krótkoterminowych stażach naukowych w uczelniach zagranicznych, m.in. w Uniwersytecie Technicznym w Londynie (1964) i w Uniwersytecie w Budapeszcie (1965).

Dorobek naukowy Profesora Boguckiego obejmuje około 100 prac opublikowanych w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, m.in. niemieckich, szwajcarskich, angielskich i rosyjskich. Był autorem, lub współautorem: podręcznika akademickiego, 10 skryptów i 2 monografii, 40 referatów wygłoszonych na konferencjach naukowych w kraju i za granicą, ponad 130 ekspertyz naukowo-technicznych. Pełnił funkcję przewodniczącego komitetu naukowego siedmiu międzynarodowych konferencji naukowych, był wielokrotnie powoływany w skład komitetów naukowych konferencji.

W dorobku naukowym Profesora należy wyróżnić badania nieliniowości charakterystyk statycznych odbiorów mocy czynnej i biernej w funkcji zmienności napięcia i częstotliwości oraz ich zastosowanie w wielu zagadnieniach związanych z eksploatacją i automatyzacją systemów elektroenergetycznych. Efektem końcowym tych badań była rozprawa habilitacyjna, stanowiąca syntezę wpływu charakterystyk regulatorów napięcia generatorów synchronicznych, charakterystyk regulatorów turbin i

charakterystyk węzłów odbiorczych na wynikowy quasi-ustalony stan mocowo-napięciowy systemu elektroenergetycznego. Zagadnienia te były w latach 1960-1970 niezmiernie ważne w związku z postępującą automatyzacją wielkich systemów elektroenergetycznych. Prace Profesora wniosły poważny wkład w teorię systemów elektroenergetycznych i miały duże znaczenie dla rozwoju dalszych badań. Spotkały się one z zasłużonym uznaniem specjalistów w kraju i za granicą, czego dowodem są liczne powoływania się na ich rezultaty przez autorów różnych podręczników i publikacji dotyczących systemów elektroenergetycznych. Większość Jego prac była streszczana w czasopiśmie radzieckim "Referatiwnyj Żurnał" i wymieniana w bibliografiach publikacji w językach angielskim, niemieckim i szwedzkim. Drugą domeną zainteresowań Profesora były problemy związane z automatyką w energetyce, modelowaniem układów elektroenergetycznych oraz badaniem stanów przejściowych w tych układach.

Osiągnięcia Profesora w omawianych dziedzinach stanowią oryginalny i twórczy wkład z punktu widzenia rozwoju teorii, ale mają także duże znaczenie praktyczne. Fakt ten został uznany nie tylko przez specjalistów krajowych, ale i zagranicznych. Teoretyczne uogólnienia Profesora zostały zweryfikowane z pozytywnym rezultatem przez znanych specjalistów zagranicznych, m.in. prof. J. Bubenko z Uniwersytetu Technicznego w Sztokholmie wykazał, że wyniki badań przeprowadzonych w szwedzkim systemie elektroenergetycznym potwierdzają w pełni efekty prac Profesora. Jako autorytet naukowy w swej dziedzinie był przez wiele lat konsultantem Głównego Instytutu Górniczego w Katowicach, Zakładów Pomiarowo-Badawczych Energetyki "Energopomiar" w Gliwicach, członkiem czterech Rad Naukowych, Zespołu Systemów Energetycznych w Komitecie Nauki i Techniki, Komitetu nr 17 CIGRE oraz rzeczoznawcą i weryfikatorem Izby Rzeczoznawców Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Profesor Antoni Bogucki był praktycznym uosobieniem tezy o otwartości i niepodzielności nauki, wykazując w tym zakresie odwagę i nonkonformizm

prawdziwego naukowca, poszukiwał i znajdował sposoby, aby nawiązać i utrzymywać kontakty z czołowymi europejskimi ośrodkami naukowymi i technicznymi - uczelniami angielskimi, niemieckimi i radzieckimi oraz firmami BBC, EdF, ASEA. Był inicjatorem wielu umów o współpracy z ośrodkami zagranicznymi, dzięki którym wielu studentów i pracowników Instytutu miało możliwość odbycia staży naukowych w latach, gdy były one jeszcze mało rozpowszechnione na Uczelni. Wieloletni rektor Nowosybirskiego Instytutu Elektrotechnicznego, doktor honoris causa Politechniki Śląskiej prof. G. P. Łyszczinskij tak wspomina kontakty z Profesorem Boguckim:

"Wiosną 1966 roku do Nowosybirsk przyjechał z Polski pociąg przyjaźni. W składzie delegacji był również prof. A. Bogucki. Zawarliśmy znajomość i ja zaprosiłem Go do zwiedzenia NETI. Taki był początek przyjaźni między nami jako ludźmi. W 1967 roku złożyłem wizytę w Politechnice Śląskiej. Bardzo wiele się wtedy nauczyłem. Prof. A. Bogucki poznał mnie z wieloma współpracownikami i zaznajomił z działalnością Katedry, w której był pracownikiem. Wtedy, tj. w 1967 roku - przy współudziale Profesora - podpisana została umowa o współpracy między naszymi uczelniami. [...] Kochałem i szanowałem Antoniego jako bardzo porządnego człowieka, dobrego przyjaciela i wielkiego polskiego patriotę. Był On moim promotorem, kiedy w 1974 roku otrzymałem tytuł doktora honoris causa Politechniki Śląskiej. Spotykaliśmy się z Antonim prawie każdego roku i staliśmy się pobratymcami".

Inną drogą kontaktów międzynarodowych, szczególnie silnie preferowaną przez Profesora, było organizowanie międzynarodowych konferencji naukowych. Był współinicjatorem i przewodniczącym Komitetu Naukowego konferencji "Application of hybrid computation" zorganizowanej na Politechnice Śląskiej w 1972 roku pod auspicjami Association pour le Calcul Analogique. Zainicjował i konsekwentnie organizował cykliczne Międzynarodowe Konferencje Naukowe pn. "Aktualne problemy automatyki w energetyce", które począwszy od 1971 roku odbywają się co cztery lata. Konferencje te zdobyły sobie wysokie uznanie w

kręgu krajowych oraz zagranicznych specjalistów i znalazły trwałe miejsce w europejskim programie konferencji w tej dziedzinie. Ostatnia z tego cyklu konferencja odbyła się w 1989 roku. Już wówczas planował zorganizowanie w 1993 roku następnej, którą zapowiadał jako ostatnią w Jego czynnym życiu naukowym. Nie przewidział, niestety, że śmierć wcześniej wyrwie Go z naszego grona. Był również inicjatorem kilku konferencji naukowych z dziedziny jakości energii elektrycznej i niezawodności zasilania.

Tematyka organizowanych z inicjatywy Profesora konferencji naukowych była ściśle związana z energetyką, czego dowodem był liczny w nich udział specjalistów z tej branży. W dowód uznania za rozwój współpracy z energetyką i kształcenie kadr na jej potrzeby, przyznano Mu tytuł Dyrektora Generalnego Energetyki II stopnia, który bardzo wysoko sobie cenił.

Osiągnięcia naukowe Profesora wynikały z Jego wszechstronnej wiedzy, stale aktualizowanej, wspartej cenną cechą naukowca, jaką jest intuicja w określaniu hierarchii celów badań. Cechy te sprawiły, że był zasypywany prośbami o recenzowanie prac naukowych, planów badań, publikacji i wniosków awansowych. Recenzował m.in. około 40 prac doktorskich, 30 rozpraw habilitacyjnych, 30 książek i skryptów, ponad 150 artykułów naukowych oraz 60 wniosków na stanowiska i tytuły naukowe. Obiektywizm i rzetelność Jego opinii naukowych zaowocowały powołaniem Go na członka Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych.

Profesor Bogucki był promotorem 10 doktorów nauk technicznych i był opiekunem 5 prac habilitacyjnych. Te liczby nie oddają Jego rzeczywistego zaangażowania w rozwój młodych kadr, bowiem dzięki umiejętności wyboru właściwej i aktualnej tematyki badań był inspiratorem wielu innych przewodów doktorskich i habilitacyjnych. Tę cechę Profesora dobrze zapewne pamiętają pracownicy naukowcy z Warszawy, Wrocławia, Poznania, Łodzi i Opola, nie mówiąc już o Gliwicach. Wielu spośród Jego wychowanków i współpracowników uzyskało tytuły i stopnie naukowe, wielu zajmuje odpowiedzialne stanowiska.

Profesor Bogucki przywiązywał wielką wagę do pracy zespołowej twierdząc nie bez racji, że w dziedzinie nauk technicznych samotna praca ma niewielkie szanse powodzenia przy dzisiejszym poziomie techniki. Inicjując tematykę i metody badań, włączał swoich wychowanków i współpracowników w realizację badań. W ciągu kilkunastu lat zdołał stworzyć od podstaw w kierowanym przez siebie Instytucie silny zespół naukowo-dydaktyczny. Był zwolennikiem dewizy, że tylko praca w zespołach naukowo-badawczych umożliwia gromadzenie pojedynczych faktów, a przez to tworzenie wartościowych uogólnień wytrzymujących konfrontację z praktyką. Zorganizowanie i wyszkolenie zespołu zajmującego się problemami systemowymi, a tym samym zagadnieniami automatyki elektroenergetycznej, stanowi dowód powstania szkoły naukowo-dydaktycznej na Politechnice Śląskiej. Należy tu podkreślić, że Profesor chciał i potrafił wytworzyć właściwy klimat w Instytucie i stworzyć odpowiednie warunki do rozwoju młodej kadry.

Celem nadrzędnym Profesora, co wielokrotnie podkreślał, było stworzenie ośrodka kształcącego absolwentów o wysokim poziomie kwalifikacji zawodowych. Był utalentowanym dydaktykiem i w okresie swojej kariery naukowej prowadził wszystkie rodzaje zajęć, ciesząc się uznaniem i szacunkiem studentów. Już jako samodzielny pracownik naukowy prowadził wykłady na specjalności "elektroenergetyka" z przedmiotów związanych z eksploatacją i automatyzacją systemów elektroenergetycznych. Dzięki Jego inicjatywie na specjalności tej zorganizowano od podstaw m.in. bazę laboratoryjną z zakresu elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej i powołano specjalizację, a następnie kierunek dyplomowania pod nazwą "Elektroenergetyczna Automatyka Systemowa". Działalność dydaktyczną i organizacyjną prowadził Profesor nie tylko na swojej macierzystej uczelni, ale także w Opolu, w Wyższej Szkole Inżynierskiej i Wyższej Szkole Pedagogicznej. W ponad czterdziestoletniej pracy w charakterze nauczyciela akademickiego wypromował 480 magistrów

wykorzystywał w pracach programowych resortowego Zespołu Dydaktyczno-Wychowawczego dla kierunku "Elektrotechnika" oraz w kierowaniu w latach 1974-1979 Międzyuczelnianym Ośrodkiem Metodycznym Wyższych Studiów Technicznych dla Pracujących.

Znane są zasługi Profesora w działalności społeczno-organizacyjnej. Działalność ta była wszechstronna i - co warto podkreślić - z pełnym zaangażowaniem. Zawsze starał się czynić dobrze i jeśli mógł pomóc człowiekowi, pomagał. Jego odwaga i zapał w podejmowaniu różnych inicjatyw budziły uznanie otoczenia. Posiadał duże zdolności i zamiłowanie do pracy naukowej, dydaktycznej, a przy tym wielki talent organizacyjny. Kreśląc Jego sylwetkę można powołać się na opinie, jakie wystawili Mu w związku z wnioskiem o nadanie tytułu profesora zwyczajnego profesorowie cieszący się uznanym autorytetem naukowym w kraju i za granicą: prof. Zbigniew Jasicki, prof. Kazimierz Kopecki, prof. Franciszek Szymik i prof. Józef Żydanowicz. Wszyscy zgodnie i bardzo wysoko ocenili Jego szeroką i owocną działalność. O uznaniu Jego autorytetu w reprezentowanej dziedzinie naukowej świadczy również fakt, że był członkiem Komitetu Elektrotechniki Polskiej Akademii Nauk i wiceprzewodniczącym Komisji Energetyki Oddziału Katowickiego PAN.

Jego nieprzeciętna energia, szerokie horyzonty naukowe i humanistyczne, odwaga i zapał w podejmowaniu coraz to nowych inicjatyw poparte talentem organizacyjnym, zjednywały Mu powszechne uznanie nie tylko w środowisku elektroenergetyków. Był posłem do Sejmu, został także uhonorowany tytułem doktora honoris causa Nowosybirskiego Instytutu Elektrotechnicznego (1976 r.) i Mariupolskiego Instytutu Metalurgicznego (1990 r.). Za wieloletnią i pełną poświęcenia pracę i działalność społeczną był odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Edukacji Narodowej, Orderem Sztandaru Pracy II klasy, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalami 40-lecia, 25-lecia i 15-lecia Politechniki Śląskiej oraz wyróżniony tytułami honorowymi: Zasłużony Nauczyciel PRL, Zasłużony Energetyk PRL, Zasłużony dla Politechniki Śląskiej

Nauczyciel PRL, Zasłużony Energetyk PRL, Zasłużony dla Politechniki Śląskiej i Zasłużony Popularyzator Wiedzy TWP.

Zmarł 15 maja 1991 r. po krótkiej i ciężkiej chorobie. Licznie zgromadzeni Jego wychowankowie, koledzy i współpracownicy pożegnali Go na Cmentarzu Centralnym w Gliwicach w dniu 18 maja 1991 roku. Jego osobowość w ciągu wielu lat aktywnej działalności naukowej, pedagogicznej i organizacyjnej pozostawiła trwałe ślady w naszym środowisku akademickim, któremu poświęcił całe swoje życie. Był człowiekiem życzliwym i takim pozostanie w naszej pamięci.

W imieniu pracowników

Dyrekcja Instytutu Elektroenergetyki

i Sterowania Układów